سەلەفیزم لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان

شاهۆ مەتین

ئەو ڕەوتە سەلەفییانەی کە دواتر ناسناوی جیهادییان وەرگرت، لە ژێر کاریگەریی ئەندێشەکانی سەید قوتبدا، بە لەبەردەستدا بوونی فتوای بە کافر زانیینی موسوڵمانان و شارۆمەندانی ئاسایی، بوونە گەورەترین هێزی تێرۆریستیی جیهان و لە دوورترین شوێنی دونیا هێرش و شەڕی زۆریان ڕێکخست، کە تاکوو ئەو سەردەمە لە هیچ گرووپێکی تیرۆریستیی تر نەبینرابوو

ماکس وێبێر، یەکێک لە کۆمەڵناسانی بواری دین، لێکۆڵینەوەیەکی لەسەر کاریگەریی دین لە ئالوگۆڕی بایەخەکان و ڕوانیینی تاکەکان و هاوکات لە درێژەیدا، لە سەر هاوکێشەی کۆمەڵایەتی و ئابوریی کۆمەڵگا هەیە. لەم لێکۆڵینەوەیەدا، وێبێر بە کەڵک وەرگرتن لە گوتاری کلیسا و ڕەوتەکانی، جۆری بنیاتناسیی لە ڕێکخراوێکی دینیی پێشکەش کردووە، تاکوو شێواز و پرۆسێسی جۆراوجۆری دروست بوونی ڕێکخراوێکی دینی بناسێنییت.

هەروەها دۆرکهایم بڕوای وایە کە ڕۆڵی ئەسڵیی دین، وەدیهێنانی پەیوەندیی توندوتۆڵ لە ڕێگای دابونەریت و ڕێورەسمەکانی نێوان تاکەکانی کۆمەڵگا و بەرهەمهێنانی یەکگرتوویی ئەخلاقییە بۆ کۆمەڵگا. لە ڕاستیدا دینەکان بە هێما و ئەساسی کۆمەڵگا دێنە ئەژمار و سنووره مۆراڵییەکان دادەڕێژن.

دۆرکهایم بڕوای وایە کە جیاوازیی بیروباوەڕ و ڕێورەسمەکان لە نێوان کارێکی پیرۆز و ناپیرۆزدا، دەرهاویشتەی کۆمەڵایەتیی گرینگی لە هاوسەنگ کردن و وەبەریەک کەوتنی لە نێوان ساختار و دژە ساختار، نەزم و شپرزەیی لە نێو کۆمەڵگا و تاک دروست دەکات و لە کۆتاییدا دینەکان هەم لە سەر دۆخی سیاسی و کۆمەڵایەتی کاریگەری وەردەگرن و هەمیش کاریگەری دادەنێن و سەرەرای چاوگەی جوغرافی و کەلتوورییان، بەرهەم و دەرهاویشتەی کۆمەڵایەتی دێنە ئەژمار.

ئیستا لە سەردەمی وەبەریەککەوتنی کلتوریی نێوان ژیارەکان و هاوکات سەردەمی جیهانگیری و خوێندنەوەی نویّ لە دین و هەروەها کاریگەریی ڕیشەیی و جێکەوتوویی مەزهەبەکان، سەلەفیزم وەک یەکێک لە ڕێبازە بناژۆخوازە ئیسلامییەکان بڕوای بە پەیوەندیی دیالێکتیکی نێوان دین و بەستێنی کۆمڵایەتی نییە و بە بۆچوونی ئەوان، لە نێوان بارودۆخی هەنووکەییی کۆمەڵگا و ئەوەی گەورەکانمان و سەرچاوە دینییەکانی پێشینییان وتوویانە و کردوویانە، دژووازی هەیە و ئەوە کۆمەڵگای سەردەمە کە ڕێگای ڕزگاری ون کردووە .

ئەم پرۆسێسە، ئەوانی تووشی شەرێکی پڕ مشتومڕ لەگەڵ هەموو شوناسە دینییەکانی ناوچە جۆراوجۆرەکانی دنیای ئیسلام کردووە ئەوان بە لادان لە ئیسلامی ڕاستەقینە و بێ بڕوایی تۆمەتبار دەکەن و خۆیان لە بواری پابەندییان بە قورئان و سوننەت، بەرەسەنترین دەزانن و تەنانەت خۆیان گرێدراو بە هیچ مەزهەبێک ناکەن و لەگەڵ هیچ حیزبێک سازانیان نییە و هەموو ئەوانەی وەک خۆیان نین بە گومڕاو سەرلێشێواو دەزانن.

سەلەفیزم، گەڕانەوە بۆ دینی ڕاست و دروستی پێشینییان و بۆ فەرمایش و فەرموودەکانیان بە نیسبەت سیستەمی

سیاسی، ئابووری و کۆمەڵایەتیی سەرەتای ئیسلام، بە ڕێگەچارەی دەرباز بوون لەم قەیرانە مەعریفییە و دەرباز بوون لەم لادانە لە ئیسلامی واقعی، دەزانیت.

سەرەرای جیاوازیی ڕەوتەکانی هەڵگری سەلەفیزم(بانگخوازی، جیهادی)، چ لە بواری ئەندێشە و چ لە لایەنی پراگماتیستی، تایبەتمەندیی بەرچاوی ئەم تێروانینە مەزهەبییە ئەوەیە کە بە پشت بەستن بە نەریتی خەواریج، بۆ چوونەکانی ئیبن تەیمییە و محەممەد بن عەبدولوەهاب و لێکدانەوە و شیکاریی جۆراوجۆر لە بۆچوونی(ئیمام ئەحمەد حەنبەل) دامەزراوە.

ویست بۆ پاککردنەوەی بێ باوەڕی لە ئیسلام و گەڕانەوە بۆ سەردەمی زێڕینی پێغەمبەر و پێداگری بۆ سەرچاوەکانی ئیسلام، لە تایبەتمەندییەکانی دیکەی ئەم تێروانینەن. ئەوان بڕوایان وایە کە جودایی نێوان دین و سیاسەت لە ئارادا نییە و تەنیا پێغەمبەر و هاوەڵەکانی مافی بەڕێوەبەریی کۆمەڵگایان بە پێی ویستی خوا هەبووە. لە سەر ئەم ئەساسە، بە لاسایی کردنەوەی ژیانی پێغەمبەر و هاوڕێیانی، دەکرێ پرۆسەی دارمانی کۆمەڵگای ئیسلامی پێچەوانە بکرێتەوە وبگەڕێندرێتەوە سەر ئەساسی دروستی خۆی. سەلەفییەت وەک ڕێبازێکی مەزهەبی لە نێو موسوڵمانان، بە پاساوی ڕیفۆرم لە سەدەی چواری کۆچیدا هاتە نێو مێژووی ڕەوتە مەزهەبییەکانی دیکە؛ تاقمێک لە پەیڕەوانی ئیمام ئەحمەد حەنبەل لە سەدەی چوارەمی کۆچیدا دروست بوون و دنیابینیی خۆیان بە نیسبەت دین هەبوو. ئیبن تەیمییە شوێندانەرترین بیرمەندی نێو ئەم ڕەوتەیە و دواتر محەممەد کوڕی عەبدولوەهاب، ڕێنسانسێکی بەسەر هێنا کە بە شێوەی پراکتیکی بەستێنی لە بەردەم سەلەفیزم کردەوە.

لەم بیست ساڵەی دواییدا، هزری ئیسلامیی سەلەفیزم، بە ئەندێشەی کەسانێکی وەک (ئەبوو عەلای مەودوودی و سەید قوتب)، بەهێز بووە و بە بەرنامەڕێژیی دیاریکراوی سیاسی تەیار کراوە، کە دواتر بە ڕێنوێنیکەری سیاسی و کۆمەڵایەتیی زۆرێک لە ڕەوتە سەلەفییەکان گۆڕدران .

سەلەفیی تەبلیغی بە شوێنکەوتوویانی ئەبووعەلای مەودوودی زانای دینیی هێندی-پاکستانی دەگوترێ کە لە سەر ئەم بڕوایەن کە فەرمایەشی خوا دەبێت لە ڕێگەی بانگەشە و تەبلیغی ناتوندوتیژانەی دینییەوە بڵاوبکرێتەوە؛ لە کاتێکدا ئەو ڕەوتە سەلەفییە جیهادییانەی لە ژێر کاریگەریی بۆچوونی سەید قوتبدان، ڕێبازی توند و ڕادیکاڵیان وەرگرتووە و پشتیوانی لە بەجێ گەیاندنی جیهاد دەکەن .

> دۆرکهایم بڕوای وایە کە ڕۆڵی ئەسڵیی دین، وەدیهێنانی پەیوەندیی توندوتۆڵ لە ڕێگای دابونەریت و ڕێورەسمەکانی نێوان تاکەکانی کۆمەڵگا و بەرهەمهێنانی یەکگرتوویی ئەخلاقییە بۆ کۆمەڵگا

تێگەیشتنی سەلەفییەکان لە خواپەرەستی لە گەڵ تێگەیشتنی موسوڵمانەکان لە یەکتاپەرەستی جیاوازیی بنەڕەتیی هەیە.

بە گوتەی سەید قوتب، یاسا و دانانی یاسا تایبەت بە خوایە و دەستێوەردانی مرۆڤ، کۆمەڵگا بەرەو خوڕافات دەبا. ئەو کۆمەڵگای ئیستا بە «سەردەمی تاریکپەرەستیی پێش هاتنی ئیسلام» دەشوبهێنێ و هەموو ئەوان بە بێ ئاگا پێناسە دەکات. بەم پێیە سەید قوتب بە ئاشکرا و ڕاشکاوانە، هەموو مرۆڤایەتی بە ئیسلامی و نائیسلامی بە بێ ئاگا دەزانێت و وەک دەرهاویشتەی ئەم بێ ئاگایی و خوانەپەرەستنە، «جیهاد» بە ئەرکێک بۆ خواپەرەستانی ڕاستەقینە تا دامەزراندنی

فەرمانڕەواییی خوا دەزانێت .

لە سەر ئەم بنەمایە، ئەو ڕەوتە سەلەفییانەی کە دواتر ناسناوی جیهادییان وەرگرت، لە ژێر کاریگەریی ئەندێشەکانی سەید قوتبدا، بە لەبەردەستدا بوونی فتوای بە کافر زانینی موسوڵمانان و شارۆمەندانی ئاسایی، بوونە گەورەترین هێزی تیرۆریستیی جیهان و لە دوورترین شوێنی دونیا هێرش و شەڕی زۆریان ڕێکخست، کە تاکوو ئەو سەردەمە لە هیچ گرووپێکی تیرۆریستیی تر نەبینرابوو. ڕێکخراوی جیهادیی سەلەفیزم، ڕێکخراوێکی ئاڵۆز و شاراوەن، ئاشنا بە ڕێبازی قاعیدەن، بڕوایان وایە لە هەر شوێنێکی ئەم جیهانە گەر سێ کەسی موسوڵمان پێکەوە بن، ئەوە دەتوانن خۆیان ڕێکبخەن و ئەمیر دیاری بکەن و لەو شوێنە، بە فەرمانی ئەمیرەکەیان جیهاد بکەن. لە ڕوانگەی سەلەفییەکانەوە، پێناسەیەکی کۆنکرێتی بۆ کافر بوون دیاری نەکراوە و هەر گرووپێک لە هەر شوێنێک، کافربوون بە شێوەی دنیابینیی خۆی شرۆڤە دەکات .

چوار جیاوازیی بنەڕەتی، سەلەفییەکان لە ڕەوتە مەزهەبییە ڕادیکاڵەکانی تر جودا دەکاتەوە کە بریتین لە : بەرزبوونەوەی حوکمی جیهاد لە سەر پێنج ڕوکنی بنەماییی ئیسلام، بە کافر زانینی موسوڵمانگەلێک کە هاوبیری خۆیان نیین و پاساو هێنانەوەیان بۆ کردەوەی تیرۆریستی لە بەرامبەریان، ڕەوایی بەخشین بە هێرش دژی شارۆمەندانی ئاسایی و لە کۆتاییدا ئەنجامدانی هێرشی خۆکوژی.

سەرەڕای بناغەی هزریی جیهاد، لێکۆڵەران، سەبارەت بە گەشە و پەرەگرتنی ئیدئۆلۆژیی جیهادی لە نێو موسوڵماناندا، ئاماژە بە هۆکاری مێژوویی و بارودۆخی ئاڵۆزی ئابووری، سیاسی و کۆمەڵایەتیی کۆمەڵگای موسوڵمانان دەکەن. واتە سەلەفیزم بەرئەنجامی هۆکارگەلی سیاسی و کۆمەڵایەتییە کە لە ناوچەکەدا بەستێنی بۆ ڕەخساوە .

> **لەم بیست ساڵەی دواییدا، هزری ئیسلامیی سەلەفیزم، بە ئەندێشەی کەسانێکی وەک (ئەبوو عەلای مەودوودی و سەید قوتب)، بەهێز بووە و بە بەرنامەڕێژیی دیاریکراوی سیاسی تەیار کراوە**

سەرەڕای جیاوازیی ئیدئۆلۆژیکییان و بڕوا و مەبەستی سازمانییان، دوو تایبەتمەندیی سەرەکیی ئەم ڕەوتە سەلەفییە لەگەڵ ڕەوتەکانی تر، ڕایەڵەی توند و سەرچاوەی جۆراوجۆری هێزیانە، کە بە پێچەوانەی ڕێکخراوە تیرۆریستە کلاسیکەکانی تر کە پێکهاتەی پلەداری ئەستوونی و ڕێبەریی دیاریکراویان هەیە، لە ڕایەڵەی ئاسۆیی دروست بوونە و زۆر بە کەمی لە چوارچێوی سازمانی گەورەدا بە دیار دەکەون .

«کۆڕتۆڵۆس» لە ناسناوی «گرووپ لە ناوگرووپدا» بۆ ناسینی تایبەتمەندییەکانیان کەڵک وەدەگرێت. ئەم گرووپانە ناوەندی فەماندەیی و ڕێبەریی دیاریکراویان نییە و ئەوەی تاکەکان لە نێو ئەم ڕایەڵانە پێکەوە دەبەستێتەوە، هزر و بڕوای تیۆریک و هاوبەشی ئەندامانی ئەم ڕایەڵەیەیە و بەردەوام لەگەڵ تاکەکانی تری کۆمەڵگا دەچنە ناو باسی مەزهەبی و لەم ڕێگایەوە، بە کاریگەری دانان لە سەر تاکەکان، هەوڵی ڕاکێشانی تاک دەدەن. لە دێهاتەکان کۆڕی پەروەردەی ناو مزگەوت یا وتاری ئێوارانیان هەیە و لە شارەکان بە فرۆشتنی نامیلکە و لە ڕێگای ئینێرنێتەوە لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا چالاکی و بانگەشە دەکەن. سەرەڕای بەڵێنی مەزهەبیی تاکەکان لە سەر بنەمای پەیوەندیی دۆستانە و برایانە، پێکهاتەکە ئەوان بە توندی لە بەرامبەر پرسە ئەمنیەتییەکان پارێزراو دەکات .

ئیدئۆلۆژیی سەلەفیزمی توندڕەو و ڕادیکاڵ لەم ساڵانەدا هەموو سنووره نێودەوڵەتییەکانی کۆمەڵــگای ئیســلامیی بە خێرایــی بڕیوە و توانیویێتی لە زۆربەی ئەو دەوڵەتانە، هێرشــی تیرۆریستی ئەنجام بدات و بووەتە سەرچاوەی هێز و بە دەستهێنانی پێگەی کۆمەڵایەتیش، تاکوو لە کاتی پێویســت بە ئاسانی هێزەکانی کۆ بکاتەوە. بە مانایەکی تر سەرەڕای ململانێی نیزامی، سیاسی، میدیایی و ئەمنیەتی کە لە لایــەن دەوڵەتەکانەوە بەرامبــەری دەکرێت، ئەم ڕەوتە ڕۆژ بە ڕۆژ لە حالی پەرەســەندنی چالاکیی هێرشــی تیرۆریستی، ڕێکخستن و وەرگرتنــی هێــزی لاو لە وڵاتە جۆراوجۆرەکاندایە .

کۆمەڵگای سوننی مەزهەبی ئێرانیش بە کوردستانەوە، وەک ناوچەیەکی گرینگی کۆمەڵگای ئیسلامی، بە شێوازی جۆراوجۆر لە هەمبەر مەترسیی ئەم تەوژمە ئیسلامی ـ عەرەبی و جیهانییە دایە. لەم ساڵانەی کۆتاییدا، بە ســەرنج دان بــە ئاڵوگۆڕەکانی ناوچە و دونیــا، ئەکتیف بوونی کێشــەی مەزهەبی لە جیهانی ئیسلامیدا، هێندێک لە چالاکیی ئــەم ڕەوتــە دۆگماتیســت و توندڕەوە لە کوردستانی ڕۆژهەڵات ڕوویداوە .

ئەم ڕەوتە ڕادیکاڵە ئیسلامییە بناژۆخوازە، ناســین، گواســتنەوە و بــڵاو کردنــەوەی وێژمانەکــەی لــە ســەرەتادا لــە ڕێــگای ئاموشــۆکردن و گۆڕینەوەی هزر و ئەندێشە لەگەڵ ڕەوتە ئیســلامییەکانی کوردســتانی باشوور، بۆ ڕۆژهەڵات گواستەوە.

کوردســتانی باشــوور بــە هۆکارگەلــی جۆراوجــۆر، بــە تایبــەت نزیکایەتیی زۆر و دراوســێیەتیی ڕاســتەوخۆ لەگــەڵ ڕەوتــە دینییەکانــی جیهانــی عەرەبــی و هەروەها ناســیاویی خەڵکی ناوچە بــە زمانی عەرەبی، ڕۆڵی گرینگی لە پەرەپێدان و بڵاوکردنەوەی لایەنە دینییەکان هەبوە .

> **سەرەڕای جیاوازیی ئێدئۆلۆژیکییان و بڕوا و مەبەستی سازمانییان، دوو تایبەتمەندیی سەرەکیی ئەم ڕەوتە سەلەفییە لەگەڵ ڕەوتەکانی تر، ڕایەڵەی توند و سەرچاوەی جۆراوجۆری هێزیانە**

ئەم هاتووچۆکردن و پەیوەندییانە، هەموو کات لە ئارادا بوون، تاکوو ئێستاش ناوەندی شوێن دانانی ڕێبازی قادری و نەقشەبەندی، سنووری نێوان باشوور و ڕۆژهەڵات دەپێویت و پێگەی کۆمەڵایەتیی ئەوان لە هەر دوو لای سنوور هەیە. ئەم ڕەوتە ڕادیکاڵە ئیسلامییانە، بە هاموشــۆکردنیان لەگــەڵ هێندێک لەو حیزبە جیهادییانەی باشــووری کوردســتان (بزوتنەوەی ئیسلامی، جوندولئیسلام و دواتر ئەنسارولئیســلام)، بووە هــۆی جێکەوتنی ئــەم بیــرە جیهادییە لــە ناو سەلەفییەکانی ڕۆژهەڵاتیش و بگرە تاقمێــک لە لاوانی هۆگر بــەم هــزرە، هەوڵی تیــرۆر و خۆتەقاندنەوە و چوونە ناو ڕیزی ئەلقاعیــدە و داعشــیان داوە. هەرچەند تاکوو ئێستا کەسێکی دیاریکــــراو وەک ڕێبــەری ســەلەفییەکانی ڕۆژهــەڵاتی کوردســتان بەدیار نەکەوتووە، بــەڵام محەمەد عەلــەوی لە بــۆکان و عەبدولحەمید عالی لــە مەریــوان، دوو بانگخوازی ئیسلامین کە پەیڕەوانی ڕێبازی سەلەفیزم لە ڕۆژهەڵات گوێیان لێ دەگرن .

کوردستانی ڕۆژهەڵات، وەک ناوچەیەکی زۆرینە ســوننی نشــینی ڕۆژهەڵاتی ناڤین، بە تایبەت بە هۆی پشــتیوانیی لۆجستیکی، پەروەردە و ڕاهێنانیان و ئابوری بۆ ئەم ڕەوتانە، لــە ڕێــگای ناوەنــدە مەزهەبییەکانی دنیای ئیســلامی و لە ئارادابوونی شوێنی گونجاوی گەشــە کردنیــان، لە تەوژمــی بناژۆخوازیی گرگرتــووی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاســت پارێزراو نابێت .

چــون گەشــەی خێرایان لــە پەراوێزی شــارەکان، بەڕێوەبــەری و پێشــنوێژیی

هیندێک مزگەوت، وەرگرتنی قوتابیی ئایینی و پەروەردە کردنیان و چوونە ناو ڕیزی ڕێکخرای تیرۆریستیی وەک داعش و خۆتەقاندنەوەیان، نیشانەی بوونیان و ڕۆڵ گێڕنیان لە ئاڵوگۆڕەکانی داهاتوی ڕۆژهەڵاتی کوردستانە.

لە لایەکی ترەوە، گەشەی سەرمایەداری، دروست بوونی چینی فەقیر، جیاوازی و بێ عەدالەتی لە دنیای سەردەم (کە پێچەوانەی ئیدئۆلۆژیی سەلەفیزمە کە بانگەوازی گەڕانەوە بۆ سەردەمی زێڕینی ئیسلام و قۆناغی حەزرەتی محەممەد و خەلیفەکان دەکات)، بۆتە دەنگی ناڕەزایەتیی خەڵکێکی زۆر لە کۆمەڵگای ئیسلامی، دژی مۆدێرنیسم و ئەو دەرکەوتانەی کە بۆ گەلانی بەرهەم هێناوە .

بەهێزتر بوونیان و گەشە و بڵاوبوونەوەی پێگەی کۆمەڵایەتیی ئەم ڕەوتە مەزهەبییە توندڕەوە و بەستێنی سیاسی و کۆمەڵایەتیی کوردستان لە داهاتوویەکی زۆر دوور نا، لەوانەیە ڕەوتی ڕادیکاڵ و پراگماتیستی تر بێنێتە ئاراوە.

هاتنی بیری سەلەفیزم وەک ڕوانینێکی حوکمە شەرعییەکان و تێگەیشتنی ڕادیکاڵ لە ئیسلام و تەیار بە ئیدئۆلۆژیی شۆڕشگێرانە و هەروەها ئەو ژینگە ئابووری، کۆمەڵایەتی و سیاسییە بۆ گەشەیان، هاوکات پشتیوانیی مالی و لۆجستیکی لە دەرەوەی سنوورەکان، ئەم ڕەوتەی بۆ ئەمنیەتی شارۆمەندانی کوردستان کردووەتە مەترسییەکی جیددی و پێویستی بە هەڵویستە لەسەر کرد هەیە.

لە ئاکامدا هزری بناژۆخوازی سەلەفیزم، وەک هێما و هێزی ڕوانگەی شەرعی بۆ کۆمەڵگا و حاکمیەت، بە هیچ شێوەیەک توانای پێکەوەسازانی لەگەڵ ڕوانگە و ڕوانینی پارتە نەتەوەییەکانی وەک دێموکرات (کە بڕوای بە پلۆڕالیزمی زمانی، کلتوری و دینیی ناو جڤات و فێدراڵیزم لە وڵاتێکی سێکۆلاردا هەیە کە ڕێز لە هەموو ئایین و ئایین زایەک بگیرێت و مافی مومارەسەکردنی ئازادی، بە مەرجی پێشل نەکردنی ئازادییەکانی خەڵکی دیکە بدات)، و هاوکات لەگەڵ ڕێکخراوە دینییەکانی وەک (سۆفییەکان، جەماعەتی دەعوەت و ئیسلاح و...) نییە و خۆی لە بەرامبەر هەموو ڕەوتەکانی تر بە دروستتر دەزانێت بە توندی لەگەڵیان لە ململانێدایە .

> ئیدئۆلۆژیی سەلەفیزمی توندڕەو و ڕادیکاڵ لەم ساڵانەدا هەموو سنوورە نێودەوڵەتییەکانی کۆمەڵگای ئیسلامیی بە خێرایی بڕیوە و توانیویێتی لە زۆربەی ئەو دەوڵەتانە، هێرشی تیرۆریستی ئەنجام بدات

سەلەفیزم، لەسەر گوێڕایەڵیی توندی بە یاسا و ڕێساکانی شەرعی ئیسلام و چالاکیی فێندەمێنتاڵیستی وەک کەرەسەیەک بۆ دووبارە بونیادنانەوەی کۆمەڵگا و ڕزگاریی خەڵک، پێداگری دەکات و بە توندی لەگەڵ جیهانبینیی دێموکراسی، ئازادی و ناسیۆنالیزم لە کێشەی مەعریفیدایە. لەبەر ئەوەی ئەم گوتارانە بە گوتاری کافران دەزانێت، هاوکات لە شێوازی ئەم ڕێکخراوە ڕادیکاڵەدا، پێکەوەسازان و سەقامگیری و ئاسوودەیی بوونی نییە، چون بەردەوامیی هزر و ئەندێشەی لە ناو کۆمەڵگادا لە ڕێگای بەربەرەکانێ کردن لەگەڵ ئەم ئایدیا و حیزبانە، ئاراستە دەکات.

پێویستە بەرەیەکی بەربڵاوی کلتوری، سیاسی و مەعریفانە، لە بەرابەر ئەم جۆرە بیرکردووەیەدا بکرێتەوە، لەبەر ئەوەی هەر کاتێک دەرفەتی خۆ زیندوو کردنەوەی بۆ بڕەخسێت، لە ژێر ناونیشانێکی تردا دێتەوە مەیدان.